

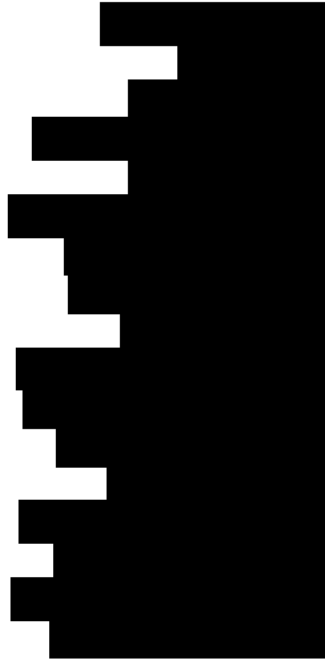

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ [redacted]

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט א' שטיין

העותרים:

נגד

המשיבים: 1. צבא ההגנה לישראל
2. ראש המטה הכללי

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותרים: עו"ד ליאור שטלצר

בשם המשיבים: עו"ד יונתן נד"ב

פסק-דין

השופט א' שטיין:

1. עתירה זו נסובה על הוראות המעוגנות בפקודות צה"ל: הוראת קבע אכ"א 33-05-01 "כללי ההופעה והלבוש", פרק ד' שכותרתו "תספורת, תסרוקת וגילוח" (להלן: הפקודה). פקודה זו מטילה מגבלות על הופעתם החיצונית של חיילים וחיילות צה"ל.

בענייננו, נתקפות הוראות הפקודה אשר מחייבות חיילים-גברים לגלח את שיער פניהם. טענות העותרים מופנות כלפי אופן יישומן של הוראות אלו, לאור התיקון שבוצע בעניינן בנוגע לתנאים לקבלת היתר חריג לגידול זקן ושפם מטעמים אישיים (שאינם רפואיים) (להלן: תיקון 2020, ו-היתר זקן, לפי העניין). העותרים טוענים כי תיקון 2020 בא ליישם את מדיניות המשיבים – המוכחשת על ידיהם – שעיקרה צמצום, עד כדי שלילה מוחלטת, של היתרי הזקן בצה"ל (להלן: המדיניות).

2. העותרים טוענים, כי בפועלם בצלו של התיקון המשיבים הנהיגו מדיניות דרקונית של שלילת היתרי זקן. לטענת העותרים, מדובר במדיניות לא חוקית ומכאן החובה לבטלה.

3. טענה זו נסמכת על שלושה ראשים:

א. מדיניות המשיבים מובילה להפליה חמורה בקרב משרתי צה"ל: הפליה בין חיילים חילוניים לחיילים דתיים; הפליה בין חיילי שירות חובה לחיילי שירות סדיר; וכן, הפליה בין חיילים-גברים לחיילות-נשים.

ב. שנית, מדיניות זו אינה מידתית ונעדרת זיקה רציונלית בין צרכי המשמעת של הצבא לבין האמצעים הננקטים למילוי הצרכים הללו.

ג. יישומה של מדיניות זו מלווה בפגמים מינהליים רבים.

4. מנגד, טוענים המשיבים כי דינה של העתירה להידחות על הסף בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית בתיקון שנעשה בפקודה. לטענת המשיבים, התיקון נעשה כדין, בדל"ת אמות הסמכות שבידם, והוא מקיים את דרישות הסבירות והמידתיות. כמו כן טוענים המשיבים, כי אין מקום להתערבותנו גם לנוכח השיהוי החמור אשר חל בהגשת העתירה.

5. בתוך כך, מכחישים המשיבים את טענת העותרים אשר מייחסת להם "צמצום דראסטי ומסיבי של כמויות ההיתרים לגידול זקן ברחבי הצבא" (כלשון העותרים). המשיבים פרשו לפנינו נתונים אמפיריים שיש בהם – לעמדתם – כדי להפריך טענה זו. על פי הנתען בתגובת המשיבים, נכון לתחילת חודש מאי 2021, כ-43,000 חיילים מחזיקים בהיתרים חריגים לגידול זקן, מתוכם, כ-32,000 חיילים הם חיילי שירות חובה.

6. עוד מסבירים המשיבים כי תיקון 2020 לא שינה את הקריטריון המהותי למתן היתרי זקן – והוא: האם הזקן הוא "חלק מדמותו, הווייתו או זהותו של החייל" או, לחלופין, האם קיימת סיבה חריגה אחרת אשר מצדיקה מתן היתר כאמור. לטענת המשיבים, תיקון 2020 קבע שני שינויים פרוצדורליים, הא ותו לא; ואלה הם:

א. שינוי הגורם המוסמך להעניק היתר זקן: הסמכות לתת היתר זקן הועברה מקצין משאבי אנוש למפקד יחידה בדרגת סא"ל ומעלה.

ב. תוקף ההיתר: חלף מתן היתר זקן קבוע, נקבע כי היתר זקן שיוענק לחייל יוגבל לשנה אחת, ואחריה יוכל החייל לבקש את חידוש ההיתר.

לטענת המשיבים בשינויים אלו גלומים יתרונות רבים: הם נועדו לשמר את חובת הגילוח ככלל כשלצדו האפשרות החריגה לקבל היתר זקן.

7. לאחר שעיינתי בעתירה על נספחיה וכן בתגובת המשיבים לה, הגעתי למסקנה כי דין העתירה להידחות על הסף – זאת, בשל העדר עילה מבוררות להתערבותנו בהחלטת המשיבים.

8. העתירה שלפנינו אינה מצביעה על שום פגם שקורא להתערבותנו בהחלטת המשיבים (ראו: בג"ץ 1517/06 בן דוד נ' ראש המטה הכללי – צבא ההגנה לישראל, פסקה 2 (16.8.2006)). סדרי הלבוש והנראות של חיילי צה"ל, כולל החובה לגלח את שיער הפנים של חייל והחריגים לחובה זו, הם עניינים שמצויים בליבתו של שיקול הדעת הרחב הנתון לרשויות הצבא. התערבותנו בשיקול דעת זה שמורה למקרי קצה (ראו למשל: בג"ץ 7139/09 גילר נ' שר הביטחון, פסקאות 31-32 והאסמכתאות שם (16.12.2010)). כלל זה חל ביתר שאת מקום שמדובר בפקודות הצבא אשר נקבעו על ידי הדרג הפיקודי הבכיר – כבענייננו (ראו: בג"ץ 3777/15 זיאד נ' ראש המטה הכללי, פסקאות 12-14 (4.5.2016)). לזאת יש להוסיף כי תיקון 2020 הוא תיקון טכני, ותו לא. תיקון זה לא שינה כהוא זה את מצבם המשפטי של העותרים, וממילא אינו מהווה פגיעה אשר עולה על הנדרש ממהותו ומאופיו של השירות הצבאי (ראו: סעיף 9 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו).

9. טענת העותרים כי התיקון, שאותו הם תוקפים בעתירתם, הוא בגדר כיסוי למדיניות העוינת-זקן של המשיבים נטענה ללא ביסוס עובדתי מספק. ראיות שבאמצעותן

מבקשים העותרים להוכיח את קיומה של מדיניות זו מצביעות, לכל היותר, על פגמים נקודתיים ביישומן של הוראות הפקודה – פגמים שהמשיבים פועלים לתקנם. טענת הכיסוי נדחית אפוא בזאת; וכפועל יוצא מכך, נדחות גם טענות העותרים אשר נסובו על ענייניהם הפרטניים. הדיון בטענת השיהוי, שהועלתה על ידי המשיבים, מתייתר אף הוא.

10. העתירה נדחית. בנסיבות העניין ובפעם הזאת, לא נעשה צו להוצאות.

ניתן היום, י' בתמוז התשפ"א (20.6.2021).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט